

บันทึกสรุปบทเรียนหลังการจัดกิจกรรมการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นเรื่องแนวทางในการจัดการไอซีทีเพื่อเด็กด้อยโอกาสในประเทศเกาหลี (AAR – Korea Study)

เอกสารบันทึกสรุปบทเรียนของการทำงานในกิจกรรมการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นเรื่องแนวทางในการจัดการไอซีทีเพื่อเด็กด้อยโอกาสในประเทศเกาหลี โดยคณะผู้ศึกษาได้ประชุมร่วมกันเพื่อสรุปผลการศึกษาและถอดบทเรียนที่ได้จากการมาศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวันสุดท้ายก่อนเดินทางกลับ

ในการประชุมเพื่อสรุปบทเรียนในการทำงานครั้งนี้ ทางคณะผู้ประสานงานหลักคือ สสค. ได้มีการกำหนดประเด็นคำถามหลักในการถอดบทเรียนครั้งนี้ ๓ ข้อ ประกอบด้วย (๑) อะไรคือสิ่งที่คาดหวังในการมาศึกษาดูงานในครั้งนี้ ? (๒) อะไรคือสิ่งที่สำเร็จหรือเป็นไปตามที่คาดหวัง และ อะไรคือสิ่งที่ไม่สำเร็จหรือไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ? และ (๓) ข้อเสนอในการนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการทำงานของแต่ละคน

นอกจากนั้น เพื่อให้เกิดการสรุปผลการทำงานอย่างครบถ้วนและใช้เป็นแนวทางหรือข้อมูลพื้นฐานตั้งต้นสำหรับทำงานรวมทั้งการจัดกิจกรรมการศึกษาความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งต่อไป ผู้บันทึกจึงสรุปเนื้อหาของบันทึกฉบับนี้เป็น ๔ ประเด็นหลัก กล่าวคือ

- ประเด็นแรก การสรุปผลการศึกษาด้านเนื้อหาหรือองค์ความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการทำงานด้านไอซีทีกับเด็กด้อยโอกาส
- ประเด็นที่สอง การถอดบทเรียนด้านการบริหารจัดการและการจัดการเครือข่ายที่เป็นคณะผู้ศึกษา
- ประเด็นที่สาม การสรุปผลด้านโอกาสในการทำงานระหว่างเครือข่ายหลังจากการกลับมาจากการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ
- ประเด็นสุดท้าย การสรุปผลด้านข้อเสนอแนะในการจัดกระบวนการการศึกษาดูงานในครั้งถัดไป

ตารางที่ ๑ สรุปบทเรียนด้านเนื้อหาหรือองค์ความรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการทำงานด้านไอซีทีกับเด็กด้อยโอกาส

ประเด็น	บทเรียนและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน		
	ได้ไม่ถึงตามที่คาดหวัง	เป็นไปตามที่คาดหวัง	ได้มากกว่าความคาดหวัง
(๑) แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ศูนย์ไอซีทีชุมชนโดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อลดปัญหาช่องว่างในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ไอซีทีให้กับเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่ห่างไกล และ กลุ่มผู้สูงอายุ	<p>(๑) ไม่ได้เรียนรู้ในส่วนที่เป็นหลักสูตรของการอบรม หรือ รูปแบบของการจัดการการอบรมและ ประสิทธิภาพด้านผู้รับการอบรม</p> <p>(๒) ไม่ได้เห็นถึงบทบาทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการมีส่วนร่วมพัฒนาการจัดการด้านไอซีทีเพื่อการพัฒนาการศึกษาหรือไม่? เพียงใด?</p> <p>(๓) ยังไม่เห็นถึงความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการฐานข้อมูล ในส่วนที่เป็นฐานข้อมูลประชากร เช่น กลุ่มคนพิการ กลุ่มเด็กนอกระบบการศึกษา ว่ามีแนวทางในการบริหารจัดการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆกันอย่างไร</p>	<p>(๑) มีการใช้ศูนย์ไอซีทีในระดับชุมชนรวมทั้ง ที่ทำการไปรษณีย์เป็นศูนย์อบรมให้ความรู้ในการใช้ไอซีทีในระดับชุมชน</p> <p>(๒) ได้เรียนรู้แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำทางไอซีทีของ NIA โดยประกอบด้วย คำสำคัญ ๔ ส่วนคือ Digital access, Digital Literacy , Digital Sustainability, และ Digital Productivity</p>	<p>(๑) ด้านการบริหารจัดการเพื่อความยั่งยืน พบว่า ในระยะแรกของการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ไอซีทีชุมชนของ NIA เป็นการลงทุนสนับสนุนจากรัฐบาล โดยหลังจากนั้นจะมีการบริหารจัดการร่วมกับชุมชน</p> <p>(๒) ได้เห็นบทบาทของรัฐ ผู้ดำเนินการในฐานะผู้จัดหา และเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้สร้างแรงจูงใจให้เกิดการดำเนินการตามแผนนโยบายที่มีความต่อเนื่อง และมีกลไกในการกำกับ ติดตามนโยบายโดยทำให้ประชาชนตระหนักในสิทธิที่มีอยู่และเกิดการเรียกร้องต่อรัฐ</p> <p>(๓) ทำให้เกิดความมั่นใจในทิศทางและแนวทางในการทำงานที่มีอยู่แล้วของเครือข่ายที่เป็นคณะผู้ศึกษาโดยเฉพาะ เรื่อง การใช้ศูนย์ไอซีทีชุมชนในการเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านไอซีทีในระดับชุมชน</p>

ประเด็น	บทเรียนและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน		
	ได้ไม่ถึงตามที่คาดหวัง	เป็นไปตามที่คาดหวัง	ได้มากกว่าความคาดหวัง
			และ ในเรื่องของ การสร้างคุณค่าให้กับต้นแบบของการทำงาน
(๒) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ รูปแบบของการจัดกระบวนการให้ความรู้โดยใช้ไอซีทีเพื่อลดช่องว่างด้านการศึกษาให้กับเด็กด้อยโอกาส (KERIS)	(๑) ไม่ได้เรียนรู้ในด้านผลสัมฤทธิ์ของเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา (๒) ไม่ได้เรียนรู้ถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของการทำงานในด้านการใช้ไอซีทีเพื่อสร้างความเท่าเทียมในการศึกษา	(๑) มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้แบบ Interactive และ เน้นรูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (๒) มีการพัฒนาแนวคิดเรื่อง Ubiquitous Class หรือ U Class มาใช้ในห้องเรียนเพื่อตอบสนองต่อการเรียนรู้แบบโต้ตอบกันได้ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และ สื่อประกอบการเรียนการสอน (๓) มีการจัดทำ Cyber Home ที่เป็นหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยตนเองได้	(๑) ได้เห็นถึงแนวทางของการพัฒนาศูนย์การอบรมให้ความรู้ในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับครูเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ (๒) ประเด็นความสำเร็จของการทำงาน ของ KERIS ที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ไปพร้อมกับ การสร้างความต้องการในการใช้งานไอซีทีให้กับประชาชน โดยเฉพาะครูและนักเรียน อีกทั้ง การทำให้ประชาชนตระหนักในสิทธิของตนเองในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลนโยบายของรัฐ
(๓) การจัดการเทคโนโลยีสำหรับกลุ่มคนพิการเพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ไอซีทีในการพัฒนาตนเอง (NIA)		(๑) ได้เห็นรูปแบบของการจัดการทางเทคโนโลยีสำหรับคนพิการในลักษณะต่างๆ เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากไอซีทีได้ ตั้งแต่ในระดับการสื่อสารกับผู้อื่น การค้นหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ และการพัฒนาอาชีพ	(๑) บทบาทของรัฐในฐานะผู้สนับสนุน ในด้านผู้คนพิการในฐานะผู้รับประโยชน์ รัฐบาลจะสนับสนุนด้านเครื่องมือหรืออุปกรณ์สำหรับคนพิการให้สามารถเข้าถึงและใช้ไอซีทีได้โดยสัดส่วนของการสนับสนุนนั้น จะพิจารณาจากระดับหรือขนาดของความพิการ (๒) ในด้านการสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือ เทคโนโลยี หรือ อุปกรณ์สำหรับคนพิการนั้น รัฐบาลสร้างแรงจูงใจโดยใช้มาตรการการลดหย่อนทางภาษีให้กับบริษัทเอกชนที่พัฒนาเครื่องมือเทคโนโลยี หรือ อุปกรณ์
(๔) ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กอันเป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา	ไม่ได้พบกับกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ทำให้ไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินมาตรการต่างๆ ส่งผลต่อการพัฒนาด้านการศึกษาได้มากนักน้อยเพียงใด	-	-
(๕) การบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับผลลัพธ์ที่มีอยู่	ไม่ได้เรียนรู้ถึงแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างคุณค่าของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ไอซีที ซึ่งรัฐบาลเกาหลีใต้ใช้เป็นกลไกสำคัญในฐานะตัวอย่างของการใช้งานเพื่อทำให้ประชาชนในประเทศเกิดความเชื่อในประโยชน์ของไอซีทีและเกิดความต้องการในการใช้งานไอซีทีเพื่อการพัฒนา	ได้เรียนรู้จากการศึกษา IT Pavillion ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านไอซีที โดยมีการจัดแบ่งศูนย์เป็น ๔ ชั้น คือ IT Innovation , IT Exploration , IT Imagination และ IT Inspiration ทำให้เห็นถึงแนวทางของการสร้างแรงจูงใจที่ดีในการใช้ไอซีทีเพื่อการพัฒนา	-

ประเด็น	บทเรียนและผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน		
	ได้ไม่ถึงตามที่คาดหวัง	เป็นไปตามที่คาดหวัง	ได้มากกว่าความคาดหวัง
(๖) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการนโยบาย และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบาย	ไม่ได้เห็นประสบการณ์ตรงจากการจัดการเรื่องไอซีที	ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ในการพัฒนาคลองของเคซอน ¹ จากเดิมที่เป็นพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แต่ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่แออัดใต้ทางด่วน และได้ถูกพัฒนาให้กลับมาเป็นพื้นที่สีเขียวและพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกครั้ง โดยรัฐบาลเกาหลีได้ใช้กระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ การเจรจากับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ถึงเป้าหมายและความสำคัญของเรื่อง , การให้เด็ก เยาวชนมีส่วนร่วมในการวาดรูปติดกำแพงริมคลอง , การให้แต่ละจังหวัดมีส่วนร่วมในการออกแบบสัญลักษณ์และนำมาจัดแสดงในพื้นที่ของคลอง	
(๗) การบริหารจัดการนโยบายที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของการทำงาน	ได้เห็นถึง "การบอกเล่าประสบการณ์" จากผู้แทนหน่วยงาน ถึงความสำเร็จของการจัดทำมาตรการตามที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะเรื่อง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่รัฐบาลได้มีการดำเนินการเสร็จสิ้นก่อนเวลาที่กำหนดไว้ แต่ยังขาดประเด็นสำคัญอีก ๒ ส่วนคือ (๑) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จของการดำเนินการ และ (๒) การเรียนรู้จากผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มเป้าหมายอันเป็นผลจากการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ	-	-
(๘) การสร้างจิตสำนึกหรือจิตวิญญาณร่วมของคนชาติเพื่อให้เกิดการใช้งานไอซีทีเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม	ปรากฏจากเอกสารนำเสนอของทั้งสององค์กรเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประโยชน์ในการใช้ไอซีที อีกทั้งการสร้างความตระหนักในสิทธิของประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากไอซีที	ข้อสรุปประการหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ ตัวชี้วัดสำคัญประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการรัฐบาลเกาหลีในการสร้างจิตสำนึกร่วมให้กับคนในชาติคือ มัคคุเทศน์ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำมาตรการต่างๆของรัฐบาลเกาหลี อีกทั้ง มีความเข้าใจในเหตุผลของการดำเนินการในมาตรการต่างๆของรัฐบาล	-

1 ในภาษาเกาหลีมีความหมายว่า "คลองเปิด" โดยวิธีที่ค้นที่นำเสนอประวัติศาสตร์ของการพัฒนาคลองของเคซอนของพีพีธกันท์คลองของเคซอนอธิบายว่า ความหมายของคลองนี้มีนัยสำคัญว่า คลองนี้จำเป็นต้องเปิด

ตารางที่ ๒

ตารางสรุปบทเรียนด้านการบริหารจัดการ การประสานงาน และ การบริหารจัดการคณะผู้ศึกษา
ในฐานะที่จะกลายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้และประชาคมคนทำงาน

ประเด็น	ผลสรุปบทเรียน	
	ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	โอกาสในการพัฒนา
ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายคณะผู้ศึกษา เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพทางวิชาการ	ก่อนการเดินทาง คณะผู้ศึกษาไม่ได้หารือกันถึงแนวคิดพื้นฐานของประเด็นการใช้ไอซีทีเพื่อสร้างความเท่าเทียมและลดช่องว่างทางสังคมและการศึกษาในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส ประกอบด้วยแนวคิดพื้นฐานหลักอะไรบ้าง ? รวมทั้ง ยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงความรู้และความเชี่ยวชาญในระหว่างคณะผู้ศึกษา	การประชุมร่วมกันในระหว่างคณะผู้ศึกษาเพื่อหารือถึงแนวคิดพื้นฐานของเรื่องการใช้ไอซีทีเพื่อสร้างความเท่าเทียมและลดช่องว่างทางสังคมและการศึกษาในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส และการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างคณะผู้ศึกษา ซึ่งเป็นเครือข่ายนักวิชาการและเครือข่ายภาคนโยบายจะช่วยให้เกิดความเป็นเอกภาพทางวิชาการ และสามารถเชื่อมต่อกับความรู้ในการทำงานระหว่างเครือข่ายได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาประชาคมนักวิจัยและพัฒนาด้านไอซีทีกับกลุ่มเด็กด้อยโอกาส
	ในระหว่างการเดินทาง อาจจะมีเทคนิคการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสัมพันธภาพและความรู้ในระหว่างเครือข่ายเครือข่าย ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการพัฒนาต่อยอดการทำงานร่วมกันในรูปแบบของประชาคมนักวิจัยหรือนักพัฒนา หรือ ชุมชนนักปฏิบัติได้ซ้ำ	คณะผู้จัดงานอาจจะมีการวางแผนเพื่อบริหารจัดการให้เกิด "โอกาส" หรือ "ช่องทาง" ของการพูดคุย หรือ แลกเปลี่ยนความรู้ในระหว่างคณะผู้ศึกษาแบบไม่เกาะติด เพื่อทำให้เกิดการหมุนเวียนในการหารือกันระหว่างคณะผู้ศึกษามากที่สุด เพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดในการทำงานร่วมกันระหว่างคณะผู้ศึกษาในรูปแบบของการสร้างประชาคมนักวิจัยนักพัฒนา หรือ ชุมชนนักปฏิบัติ
การบริหารจัดการ การประสานการจัดการ เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงลึกกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ไปศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด	(๒) การเตรียมประเด็นคำถามและส่งแนวคำถามไปยังหน่วยงานหรือองค์กรที่ไปศึกษาก่อน ทำให้ในหลายคำถามที่เป็นคำถามเชิงลึกและผู้ที่มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนกับคณะผู้ศึกษาอาจไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงหรือมีความเชี่ยวชาญในประเด็นนั้นทำให้มีบางคำถามอาจจะยังไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน	เพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นเป้าหมายของการไปศึกษาสามารถกำหนดบุคคลผู้รับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามที่จะมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเชิงลึกได้มากขึ้น
การเตรียมความพร้อมด้านภาษาเกาหลี	ในบางหน่วยงานที่ไปศึกษานั้น เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะผู้ศึกษา อาจจะใช้ภาษาเกาหลี จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คณะผู้ศึกษาอาจไม่สามารถสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้แทนหน่วยงานหรือองค์กรที่ไปศึกษาดูงานได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ โดยในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น คณะผู้ศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากมัคคุเทศน์เป็นผู้ช่วยแปลภาษาไทย-เกาหลี แต่ก็อาจจะประสบกับปัญหาเรื่องความเข้าใจในภาษาได้เช่นกัน โดยเฉพาะในประเด็นเฉพาะซึ่งอาจจะต้องมีความเข้าใจในประเด็นของการทำงานเรื่องไอซีทีกับเด็กด้อยโอกาสในระดับหนึ่ง	การเตรียมความพร้อมในส่วนของล่ามแปลภาษาไทย-เกาหลี ที่มีความเข้าใจในประเด็นของการศึกษา

**ตารางที่ ๓ ตารางนำเสนอเรื่องโอกาสและความเป็นไปได้ในการทำงานระหว่างเครือข่าย
เพื่อตอบสนองต่อแนวคิดเรื่องการใช้ไอซีทีเพื่อสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำ
หลังจากการกลับมาจากการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้**

ประเด็นในการทำงาน	รายละเอียด	ความเป็นไปได้ด้านความร่วมมือระหว่าง ประชาคมเครือข่าย
การพัฒนาต้นแบบศูนย์ไอซีทีชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและตอบสนองต่อความต้องการด้านการเรียนรู้เฉพาะด้านของชุมชน	ศึกษาและพัฒนาต้นแบบของการทำงาน	(๑) ศูนย์ไอซีทีชุมชน (๒) สถาบันรามจิตติ (๓) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล
การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อกลุ่มเด็กด้อยโอกาส	การพัฒนาเนื้อหาข้อมูลที่ตอบสนองต่อการจัดการปัญหาเฉพาะหน้า ข้อมูลที่ตอบสนองต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต และ ทักษะในการใช้งานไอซีที โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาในส่วนที่เป็นวิชาเลือกเพื่อพัฒนาศักยภาพตามความสนใจได้เอง โดยใช้แนวคิดเรื่อง Cloud Computing Cloud Content หรือ Class Start	(๑) ศูนย์ไอซีทีชุมชน (๒) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล (๓) ดร.จันทวรรณ ปิยวัฒน์
การพัฒนาแนวทางในการทำงานของครอบครัวเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเข้าถึงและใช้งานไอซีทีในกลุ่มเด็กด้อยโอกาส	การศึกษาวិจัยเกี่ยวกับแนวทางในการทำงานของครอบครัว	(๑) ดร.จันทวรรณ ปิยวัฒน์ (๒) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล
การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ สื่อการเรียนรู้แบบมีการโต้ตอบ (Interactive) สำหรับเด็กด้อยโอกาส	การพัฒนาโปรแกรมเพื่อรวบรวมเนื้อหาและสามารถให้ผู้เรียนจัดหลักสูตรการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Cloud Content Cloud Computing)	(๑) ดร.จันทวรรณ ปิยวัฒน์ (๒) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล
การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์	การพัฒนาหลักสูตรและการอบรมให้ความรู้ การพัฒนาและการบริหารจัดการเครือข่าย	(๑) ศูนย์ไอซีทีชุมชน (๒) สนป กระทรวงไอซีที (๓) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล
การจัดทำคลังผลงานและระบบการสนับสนุนเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้เกิดการใช้งานไอซีทีเพื่อการพัฒนา	การพัฒนา ICT Pavillion ในระดับท้องถิ่น และ ระดับชาติ หรือ การจัดทำ e-Museum ในชุมชน	(๑) ศูนย์ไอซีทีชุมชน (๒) กระทรวงไอซีที และ (๓) เนคเทค
การศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาเพื่อเป็นหน่วยข้อมูลความรู้ประกอบการจัดทำกฎหมาย นโยบาย สาธารณะ	เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาองค์ความรู้ และ ขับเคลื่อนองค์ความรู้ไปสู่สังคม ภายใต้แนวคิด 3 K คือ Knowledge Creation Knowledge Transfer และ Knowledge Management and Movement	(๑) ศูนย์ไอซีทีชุมชน (๒) สนป กระทรวงไอซีที (๓) สถาบันรามจิตติ (๔) สกว (๕) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล
การปฏิรูปกฎหมาย นโยบายที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการส่งเสริมการใช้งานไอซีที การพัฒนาอุปกรณ์เพื่อทำให้เกิดความเท่าเทียมในการเข้าถึง	การใช้มาตรการทางภาษี การบริหารจัดการกองทุน การจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อดูแลโดยเฉพาะ และ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี	(๑) สนป กระทรวงไอซีที (๒) สถาบันรามจิตติ (๓) สกว (๔) สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว ม.มหิดล